

10. Павлюк Л. Риторика, ідеологія, персуазивна комунікація / Людмила Павлюк. – Л. : ПАІС, 2007. – 165 с.
11. Пелагеша Н. Україна у смислових війнах постмодернізму: трансформація національної ідентичності в умовах глобалізації / Н. Пелагеша. – К. : Нац. ін-т стратегіч. досл., 2008. – 288 с.
12. Про мистецтво театру / упорядкув. В. Довбищенко та Ю. Бобожко, за заг. ред. І. Чабаненка. – К. : Мистецтво, 1954. – 314 с.

Галацкая В. Л. Коммуникативная компетенция публициста как основа формирования речевой стратегии в современной театральной журналистике. В статье идет речь об особенностях формирования коммуникативной компетенции автора в театральной журналистике периода Украинской Независимости, которая является ключевой для создания речевой стратегии в публицистическом дискурсе сценического бытия. В этом аспекте анализируются адекватные аналитические жанры театральной публицистике (рецензия, обзор).

Сцена и театральное действие функционируют сегодня как поле специфической художественной коммуникации, в котором главным является интерактивный аспект.

Для современной журналистики это особенно важно, потому что она продуцирует тип коммуникативного поведения журналиста, диктует средства словесного декодирования концептов театральной системы К. С. Станиславского. Подчеркивается, что театральные публицисты создают особенное социокультурное пространство, модель постмодернистского освоения действительности средствами коммуникативной стратегии. Авторы осуществляют различные коммуникативные действия, прибегают к метафоризации, риторическим фигурам оксюморона, антитезиса, градации.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, стратегия, жанр, прием, коммуникативный ход.

Galats'ka V. L. The Communicative Competence of the Publicist on the Base of the Formation of the Discourse in the Modern Theatre Reviews. The article deals with the peculiarities of the formation of the author's communication competence in the theatre reviews of the period of the Ukrainian Independence which is of the most importance for the creation of the communicative strategy in the publicity reflection of the scene being. In this aspect the adequate genres of the theatre review (opinion, essay) are analyzed.

Stage and theatrical action function today as space of specific artistic communication in that main is an interactive aspect.

For modern journalism it is especially important, as it products a type of communicative behavior of journalist, dictates facilities of the verbal decoding of concepts of the theatrical system K. S. Stanislavsky. Marked, that theatrical publicists create the special sociocultural space, model of the postmodern mastering of reality by facilities of communicative strategy. Authors carry out various communicative motions, succeeded to metaphors, rhetorical figures of oxymoron, antithesis, and gradation.

Keywords: communicative competence, communicative strategy, genre, device, communicative act.

Адреса для листування: mironik2004@list.ru

УДК 821.162.1-92.09

Світлана Кравченко – доктор наук із соціальних комунікацій,
професор кафедри соціальних комунікацій
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Україна у публіцистичній та літературній творчості Юзефа Лободовського: до історіографії проблеми

У статті аналізується українська та польська наукова і критична література про життя і творчість польського письменника ХХ ст. Юзефа Лободовського, відомого як речника польсько-українського порозуміння. Розглядається три етапи осмислення його творчої спадщини: 30-ті роки ХХ ст. – поява перших творів і їх критичних оцінок; еміграційний період (1940-1988 рр.) і третій етап - 1990-ті роки та початок ХХІ ст. Автор звертає увагу на ключові праці та найвагоміші думки вчених, які розкривають риси неординарної особистості, сутність світогляду та творчості, особливості письменницького стилю.

Ключові слова: українсько-польські взаємини, літературна та публіцистична творчість, тема України, спогади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Ім'я Юзефа Лободовського для шанувальників його творчості і в Польщі, і в Україні асоціюється насамперед із непростою проблемою польсько-українських стосунків. Це образи і мотиви літературної творчості письменника, нав'язані спогадами дитинства й особистими сентиментами до України, це тези його публіцистичних виступів як близького співробітника волинського воєводи Генріка Юзевського у 1937–1938 роках і прихильного до польського прометейського руху, а після другої світової війни – ідейно близького до Єжи Гедройца та польського видання «Культура» в Парижі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Ю. Лободовський – письменник, перекладач, публіцист, історик, який мав серед українців багато друзів, присвятив усе своє життя і творчість справі поєднання двох народів, справі, яка за життя митця видавалася такою далекою і майже нездійсненною мрією. Лише зараз можна об'єктивно поцінувати всі зусилля Ю. Лободовського, спрямовані на розбудову добросусідських взаємин, на розвиток щирого і відкритого діалогу між поляками та українцями. Лише зараз можна вповні побачити його невмирущу актуальність та історичну значимість.

У більшості наукових та критичних працях про життя та творчість Ю. Лободовського його постать розглядається саме в контексті проблеми українсько-польських стосунків, оскільки тема України пронизує його поетичну, прозову, перекладацьку та публіцистичну і літературно-критичну творчість.

Усю історіографію про письменника можна поділити на кілька етапів. Перші оцінки його творчості в світлі українського питання в тодішній Польщі, а також його суспільних позицій з'явилися в 30-ті роки ХХ ст. Тому перший період можна обмежити 1939 роком. Другий етап – це еміграційний період життя письменника до 1988 року. У цей час більшість публікацій Ю. Лободовського і про нього виходили за межами Польщі, як і України. Лише деякі і часто негативно марковані оцінки були надруковані в комуністичній Польщі. Третій етап – це праці про письменника, які з'явилися в незалежній Польщі, а згодом і в незалежній Україні.

Повертаючись до першого періоду творчості і появи критичних оцінок доробку – до 30-х років ХХ ст., треба відзначити, що завжди Юзеф Лободовський був політично активною людиною. Він постійно висловлював свої симпатії, оцінки і ставлення до подій та явищ суспільного життя. Маніфестував власні погляди часто досить експресивно і дражливо, подекуди був «агресивним полемістом» [22, с. 11].

Перший виступ письменника на тему українсько-польських взаємин був опублікований у 1932 році на сторінках люблінського видання «Trybuna» [15, с. 13–15]. Згодом гострі публіцистичні тексти з'явилися у польських тижневиках «Wiadomości Literackie» і «Biuletyn Polsko-Ukraiński», в часописах «Pion» і «Kurier Wileński». У цих та в інших виданнях 30-х років відразу постали перші відгуки на них, такі ж гострі й безкомпромисні. Наприклад, виступ Ванди Василевської, письменниці комуністичних поглядів, яка критикувала Лободовського у виданні польської соціалістичної партії «Robotnik» (1935.27.X). Злісно критикував його і соціалістичний «Lewar» (1935.13.IX). Ці виступи були відповіддю на статтю Ю. Лободовського «Smutne porachunki», надруковану в тижневику «Wiadomości Literackie» (1935. – № 43), де письменник викривав комуністичну ідеологію за її фальшиві гасла і писав про зміну своїх політичних пріоритетів. На критику В.Василевської письменник відповів виступом «Adwokatce heroizmu» в тому ж таки тижневику «Wiadomości Literackie» (1935. – № 48).

Більш помірковано і об'єктивно оцінювали виступ Ю. Лободовського польські критики Карол Іжиковський («Co to jest zdrada?» – «Pion». – 1936. – № 3) і Анжей Кручковський («Causus Łobodowskiego» – «Wiadomości Literackie» 1935. – № 45). Поряд із оцінкою політичних поглядів письменника, поставали оцінки його поетичної творчості: Казимеж Вика «Cierpkie pieniądze poety» – («Tygodnik Ilustrowany». – 1936. – № 10), Тимон Терлецький «Wiersze Cezarego Baryki. Rzecz o Łobodowskim» – («Tygodnik Ilustrowany». – 1937. – № 16).

Аналізуючи поезію Ю. Лободовського, польські літературні критики писали про «песимістичний настрій» [20], «епічний пафос» [27], «мистецтво патетичної несподіванки» [30] та інші особливості поетичного стилю. Про риси ранньої поезії митця писали у пресі 30-х років Ч. Мілош, Т. Терлецький, К. Заводзінський та інші відомі автори. Ретельний аналіз польської літературної

критики, присвяченої творчості Ю. Лободовського, надає у своїй книзі Тадеуш Звільнян-Грабовський [34].

У тижневику «Biuletyn Polsko-Ukraiński» упродовж 1937–1938 років письменник опублікував 16 статей, 8 із яких були підписані справжнім прізвищем Ю. Лободовський, а 8 – псевдонімом С. Курилло (дівоче прізвище дружини). Тут йшлося про актуальні проблеми польсько-українських взаємин, про їх загострення та шляхи вирішення болючих питань. Автор викривав національну політику діючої польської влади щодо українців, показував недалекоглядність українських політиків у їх рішеннях, пропонував свої способи виходу із кризи, яка все більше загострювалася, попереджав про назриваючу трагічну розв'язку. Це статті «Na marginesie dyskusji-ankiety» (1937. – № 38), «Od bezmyślności do katastrofy» (1937. – № 34), «Nieodpowiedzialne pomysły» (1937. – № 43), «Zapoznana strona zagadnienia. Odpowiedź nr 12 na ankietę» (1938. – № 6), «Demaskująca się demokracja» (1938. – № 30), «W obliczu rozstrzygnięć» (1938. – № 37) та ін.

Проблематика та ідейна наповненість публіцистики Ю. Лободовського 30-х років, його погляди на проблеми міжнаціональних взаємин розглядалися в наших працях, опублікованих у Польщі та Україні [2, с. 3]. Ставлення письменника до українського питання у міжвоєнній Польщі також висвітлюється у монографії «Періодичні видання Польщі 20–30-х років ХХ століття у світлі суспільно-культурних процесів міжвоєнної доби: літературна комунікація, польсько-український діалог» [1, с. 287–296].

У 1937–1938 роках у час перебування на Волині постала серія статей Ю. Лободовського для часопису «Wołyń» про людей і культуру цього регіону. Письменник позитивно оцінював полікультурність Волині, вбачав плідними взаємовпливи культур. Показав особливість співіснування українців та поляків на Волині, на спільній території без намагання підпорядкувати й домінувати. Писав про проблеми самоідентичності місцевого населення, про кількісну більшість українців. Був прихильником федеративної ідеї та ворогом московських впливів. Ці думки висловив у статтях «Dokoła zagadnienia Wołynia» («Wołyń». – 1937. – № 45), «Na drogach kultury» («Wołyń». – 1937. – № 52). Закликав не підпорядковувати українську культуру, а дати їй можливість розвитку, нести польською культурою європеїзацію до Дніпра у статті «O swobodę rozwoju kulturalnego» («Wołyń». – 1938. – № 13). Висловлював думку про неможливість створити мононаціональну польську державу, не враховуючи інтереси інших народів, які будуть ворожо наставлені проти Польщі і стануть динамітом, що може щохвилини вибухнути, у статті «Pomniejszyciele narodu» («Wołyń». – 1938. – № 16). Розпочинаючи рубрику «Література і мистецтво» у тижневику «Wołyń», Ю. Лободовський опублікував статтю «Wielkie dziedzictwo» (1937. – № 52) про традиції української культури.

Волинському періоду життя письменника присвячені публікації Ядвіги Савіцької [23; 24]. Біографічні та творчі зв'язки з Україною висвітлюють статті Л. Сірик [4], Н. Стащенко [5], А. Хрущинського [6] та інших авторів.

У період 1940–1947 років, після втечі з угорських таборів військовополонених Ю. Лободовський вів патріотичну діяльність у редакції нелегального місячника «Włósimy» у Франції. У 1941 році на сторінках цього видання у статті «Pieniactwo wielkości» (№ 6) писав про союз 1920 року, укладений між Петлюрою та Пілсудським, про його історичне значення та вплив на масову свідомість. Стефанія Коссовська, яка в цей час працювала у польському Міністерстві інформації в Парижі і добре знала письменника, згадувала: «Хотів нелегально повернутися на батьківщину, щоб використати свої волинські зв'язки, нав'язати стосунки з українцями і запобігти можливим заворушенням. <...> Згода на це залежала від генералів Сікорського і Соснковського і справа швидко потонула в амбітних інтригах їх політичних радників» [13]. Ю. Лободовський завжди намагався не тільки виголошувати ідею співпраці, а і діяти.

У післявоєнний еміграційний період життя він написав багато статей та нарисів про українську літературу, яку знав і любив. Багато перекладав тогочасних українських авторів – П. Тичину, М. Зерова, М. Рильського, П. Филиповича, Ю. Клена, Є. Маланюка, Б. Кравціва, І. Багряного, О. Телігу, С. Гординського («Współcześni poeci ukraińscy» – «Kultura». – 1950. – № 7–8; «Młody las na obczyźnie. Młoda poezja ukraińska» – «Kultura». – 1960. – № 10 та ін.). Ю. Лободовський активно співпрацював із Єжи Гедройцем і друкувався на сторінках його всесвітньо відомої «Культури». Їх погляди на українсько-польські стосунки збігалися. У публіцистиці письменник багато і гостро викривав стереотипи масової свідомості – «українського різуну» і «польського пацифікатора». Цю

проблему розкрив у статтях «Przeciw upiorom przeszłości» («Kultura». – 1952. – № 2–3 (52–53) і «Kompleks nienawiści» («Kultura». – 1958. – № 11).

Письменника тривожила історична доля України і її окупація радянською Росією. Ю. Лободовський визнавав, що польська війна з Німеччиною не могла стати українською війною, а вразливі сторони українсько-польських взаємин міжвоєнної проявили себе в час Другої світової війни. У своїх оцінках письменник був відкритим, безкомпромісним і констатував провини з обох боків. Розуміння двох протилежних позицій давало можливість сягнути вищого щабля свідомості – подолання особистих обмежень. Буття на культурного пограниччі – це можливість буття на засадах інтересів обох сторін. «Поет осягнув цю найважчу форму кресової свідомості – втілення подвійності, коли інтереси розділені, коли прагнення порозуміння панує над стадною ненавистю», – писала польська дослідниця творчості Ю. Лободовського Ядвіга Савицька [22, с. 15].

У 1977 році письменник разом із Єжи Гедройцем та іншими поляками поставив свій підпис під документом «Deklaracja w sprawie ukraińskiej», яка була надрукована на сторінках «Культури» з метою втілення в життя ідеї польсько-українського порозуміння.

Про складний стан суспільної думки серед польських та українських емігрантів цього періоду, про різні, часто злісні, несправедливі й необ'єктивні, упереджені оцінки діяльності Ю. Лободовського з обох боків (як поляків, так і українців) написав Тадеуш Звільнян-Грабовський у вже згадуваній книзі «Herold Ukrainy. Szkice O Józefie Łobodowskim». Він стверджував, що за життя ім'я письменника було мало відомим і недооціненим [34, с. 31].

Перші оцінки поетичної творчості Ю. Лободовського в період еміграції з'явилися у загальних лекціях та статтях про польську еміграційну літературу. Це були виступи К. Вежинського, М. Колеман, М. Квідла та ін.

Про збірку «Золота Грамота» Ю. Лободовського, яка вийшла в 1954 році в Парижі, Юрій Косач у польському часописі «Wiadomości» писав, що в ній поет тісно пов'язаний із українською поезією поромантичної доби (Т. Шевченком, Лесею Українкою, Павлом Тичиною тощо) і виявляє особливе ставлення до України [12, с. 3].

Співвітчизники Лободовського частіше оцінювали його творчість негативно. Серед позитивних оцінок варто назвати виступ Вацлава Іванюка, який розглядав поетичну мову митця [10], та Марії Данилевич Зелінської, яка відзначала вірші Лободовського, тематично пов'язані з Україною [9, с. 255–259].

Третій період історіографії доробку Ю. Лободовського припадає на 90-ті роки ХХ ст. і початок ХХІ ст. Це праці про поезію, прозу і публіцистику, які, спираючись на все, написане раніше, врешті почали об'єктивно оцінювати глибину, актуальність і багатогранність зв'язків письменника з Україною.

Польський вчений Павел Кжечунович у 1992 році опублікував статтю, де розглянув образ України в поетичній збірці Ю. Лободовського «Золота Грамота», порівнюючи її з поезією Яна Лехоня [14, с. 59–72]. Значний внесок у розробку теми «Ю. Лободовський і України» зробила польська дослідниця Ядвіга Савицька, яка присвятила свої праці поезії митця. У 1988 році вона опублікувала першу статтю на цю тему під назвою «Hellada scytyjska. Ukraina w poezji Józefa Łobodowskiego» [21, с. 141–154]. Про публіцистику молодого письменника, опубліковану на сторінках тижневика «Wolyn», писала в статті «Złota wołyńska struna. O Łobodowskim w tygodniku „Wolyn”» [25, с. 54–58].

Поезії Юзефа Лободовського присвятив ряд своїх праць відомий польський літературознавець Єжи Свенх [32].

До традицій української школи відносив поезію Ю. Лободовського Ришард Лужний [16] і Марія Мансвелд [17].

З кінця 80-х років ХХ століття почали з'являтися праці Ірени Шиповської, званої дослідниці і популяризатори творчості Юзефа Лободовського [29, 30].

На сьогоднішній день ключовою працею про життя і творчість польського письменника є монографія вченої з Любліна Людмили Сірик «Naznaczonej Ukrainą. O twórczości Józefa Łobodowskiego» [26]. У ній постає цілісний образ життєтворчості письменника, його світогляду та визначальних векторів творчості – поетичної, прозової, перекладацької та публіцистичної. Авторка різносторонньо висвітлила постать митця в культурологічному та історіософському аспектах. У першому розділі представлена біографія Ю. Лободовського в контексті його зв'язків з Україною, її

історією та культурою. Другий розділ показує письменника як продовжувача української школи у польській літературі. Аналізується стиль та образи поезії. У третьому розділі Ю. Лободовський розглядається як перекладач української художньої літератури та публіцистики. Четвертий розділ присвячений прозі письменника та образу України, який із неї постає. У п'ятому розділі висвітлюється багатоаспектність проблематики публіцистичних праць Лободовського. Провідною думкою книги Людмили Сірик є Україна як визначальний фактор творчих інтенцій польського митця.

В останні десятиліття до ювілейних дат письменника відбулися наукові конференції за участю польських та українських науковців. Результатом такої співпраці на шляху пізнання й наближення українського і польського суспільства до Ю. Лободовського стали наукові збірники «Józef Łobodowski – rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego» [11] і «Między literaturą a polityką. O Józefie Łobodowskim» [18].

Крім наукових праць, важливе значення для розуміння творчої особистості мають спогади очевидців. Перші спогади про Ю. Лободовського почали друкуватися на його батьківщині у Любліні у 60-ті роки ХХ ст. Вацлав Мрозовський у своїй книзі «Циганерія» («Cygania») багато місця присвятив люблінському поетові. Тут він наводить як власні враження від зустрічей, так і спогади очевидців. Серед виразних рис характеру та захоплень відзначає його увагу до жінок, яка часто була безуспішною, деякий авантюризм і шаленість, вміння гарно й виразно говорити, досконалу дикцію. Ззовні Лободовський видавався низького росту, але міцної статури. Його часто побоювались оточуючі через непередбачуваність поведінки [19].

У 1963 році вийшла книга Вацлава Гралевського «Огністі кола» («Ogniste kola»), в якій він присвятив Лободовському розділ під назвою «Wataha atamana Łobodi». Автор також відзначав його низький зріст і міцну статуру. Про характер Лободовського писав: «...Поєднував у собі риси інтелектуала і темперамент хулігана. У ньому наче жило дві людини — поета під'юджував авантюрист. Його зацікавлення були однаково глибокими в мистецтві, суспільних проблемах, політиці й спорті» [7, с. 175].

З приводу спогадів про Ю. Лободовського, опублікованих за часів комуністичної Польщі, сучасний польський письменник і дослідник творчості Ю. Лободовського Юзеф Земба зазначав, що ймовірно вони не завжди були об'єктивними, оскільки тодішня офіційна літературна критика підтримувала створення негативного образу еміграційного письменника [11, с. 78–79].

Відома польська журналістка Стефанія Косовска, яка працювала в редакції лондонського видання «Wiadomości» та в радіосекції ВВС і радіо «Вільна Європа», у своїх спогадах представила думки еміграційної громади поляків. Вона також написала, що своїм зовнішнім виглядом і поведінкою Лободовський не викликав симпатії, був високого росту і міцної статури, однак його не можна було не любити [13].

Польський критик Лешек Гзелла після смерті письменника на основі зібраних спогадів знайомих і друзів вже у незалежній Польщі писав про Ю. Лободовського так: «Був агресивним публіцистом. Полемічність входила в його творчий характер і приватне життя. І його поезія також мала публіцистичний характер <...> Мав ідеальні задатки інтелектуального тореадора. Проявилися вони в суспільній і поетичній діяльності : в 1933–1939 роках у Любліні, на спокійними плінними водами Бистриці, як і значно пізніше, після війни, в його публіцистичній праці на радіо над бурхливими водами річки Ярама в Мадриді» [8, с. 79].

Про Юзефа Лободовського залишив свої спогади і Костянтин Зеленко, голова Польсько-українського товариства у Лондоні, приятні стосунки якого з польським письменником тривали більше двадцяти років. Завдяки його зусиллям та українських і польських емігрантів у Лондоні в 1973 році відбувся вечір поезії Ю. Лободовського, на якому звучали твори двома мовами. Одна із книг поета, подарована К. Зеленку, має промовисту присвяту: «Костянтину Зеленку потискаю руку з надією, ще це рукостискання проляже від Вісли до Дніпра», яка свідчить про незмінні пріоритети польського письменника [33, с. 152]. У своїх спогадах український громадський діяч і публіцист відзначав багатокультурність Ю. Лободовського, заангажованість Україною, його високу політичну та історичну культуру. «Якщо говорити про внесок Лободовського у формування польсько-українських стосунків, то з його доброї волі, всестороннього інтелектуального і чуттєвого заангажування випливала його доброзичливість до українського народу, вбрана у шати поезії прихильність, повага і щирість його намірів і починань», – писав К. Зеленко [33, с. 153]. Описуючи співпрацю

Ю. Лободовського із паризькою «Культурою», український публіцист підкреслював його провідну роль у польсько-українських справах. Вважав особливою заслугою Лободовського те, що він все життя єдиний із польських письменників популяризував українську культуру, здобутки українського народу різними способами на сторінках різних видань доносив до польського та європейського читача. У 1973 році К. Зеленко спільно із Ю. Лободовським на радіо «Вільна Європа» виголосили свої позиції щодо перспектив польсько-українських стосунків, де з обох боків йшлося про необхідність розбудови нових мостів розуміння і порозуміння. Тоді Лободовський сказав: «Ділить нас багато чого, але єднає спільна мета: не допустити, аби нас усіх поглинуло російсько-радянське bagno» [33, с. 155].

Література

1. Кравченко С. Періодичні видання Польщі 20-30-х років ХХ століття у світлі суспільно-культурних процесів міжвоєнної доби: літературна комунікація, польсько-український діалог. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – С. 287–296.
2. Кравченко С. Україна в публіцистиці Юрія Лободовського 30-х років ХХ століття // Київські полоністичні студії. – Т. ХУІ. – К. : «МП Леся», 2010. – С. 349–360.
3. Кравченко С. Проблеми міжнаціональних взаємин у публіцистиці Юзефа Лободовського 30-х років ХХ століття // *Między literaturą a polityką. O Józefie Łobodowskim / Pod redakcją Ludmiły Siryk i Ewy Łoś.* – Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2012. – S. 117–131 та ін.
4. Сірик Л. Українська тематика в творчості Юзефа Лободовського // Варшавські українознавчі зошити. – Варшава, 1998. – № 6–7; Волинь у творчій біографії Юзефа Лободовського // Краківські українознавчі зошити. – Т. III-IV. – Краків, 1995 та ін.
5. Стащенко Н. Життєтворчі зв'язки Юзефа Лободовського з Україною // *Między literaturą a polityką. O Józefie Łobodowskim / Pod redakcją Ludmiły Siryk i Ewy Łoś.* – Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2012. – С. 101–116.
6. Chruszczyński Andrzej Ukraina w życiu i twórczości Józefa Łobodowskiego // *Polska w literaturze ukraińskiej. Ukraina w literaturze polskiej.* – Piotrków Trybunalski, 2003. – S. 215–222.
7. Gralewski W. Ogniste koła. – Lublin : Wydawnictwo Lubelskie, 1963. – S. 175.
8. Gzella L. Boje i rozboje Józefa Łobodowskiego na łamach prasy lubelskiej // *Józef Łobodowski rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego.* – Pod redakcją Ludmiły Siryk i Jerzego Świącha. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2000. – S. 79.
9. Danilewicz-Zelińska Maria Szkice o literaturze emigracyjnej. – Paryż, 1978. – S. 255–259.
10. Iwaniuk Waclaw Notatnik paryski // *Kultura.* – 1963. – № 12.
11. Józef Łobodowski – rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego. Pod redakcją Ludmiły Siryk i Jerzego Świącha. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2000.
12. Kosacz Jurij Dumy ukraińskie Łobodowskiego // *Wiadomości.* – 1955. – № 459. – S. 3.
13. Kossowska S. Przyjaciele i znajomi. Jerzy Giedroyc, Józef Łobodowski i Zofia Kozarynowa // *Rzeczpospolita + Plus – Minus.* – 1968. – № 161, 11–16 VII.
14. Krzczunowicz «za wolność ukraińską i naszą». Obraz Ukrainy w «Złotej Hramocie» Józefa Łobodowskiego // *Ruch Literacki.* – 1992. – № 1–2. – S. 59–72.
15. Łobodowski Józef Serca za barykadą // *Trybuna.* – 1932. – № 1. – S. 13–15.
16. Łużny Ryszard Pisarstwo kresowe Józefa Łobodowskiego // *Spotkania.* – 1988. – № 35. – S. 69–81.
17. Mansweld Maria Ukraina w poezji Józefa Łobodowskiego // *Spotkania.* – 1988. – № 35. – S. 82–97.
18. *Między literaturą a polityką. O Józefie Łobodowskim.* Pod redakcją Ludmiły Siryk i Ewy Łoś. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2012.
19. Mrozowski W. Cyganeria. – Lublin : Wydawnictwo Lubelskie, 1963.
20. Napierski Stefan Rozmowa z Łobodowskim // *Kurier Literacko-Naukowy.* – 1935. – № 37.
21. Sawicka Jadwiga Hellada scytyjska. Ukraina w poezji Józefa Łobodowskiego // *Więź.* – 1988, № 11–12. – S. 141–154.
22. Sawicka Jadwiga Świadomość kresowa Józefa Łobodowskiego // *Józef Łobodowski rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego.* – Pod redakcją Ludmiły Siryk i Jerzego Świącha. – Lublin : Wyd-wo UMCS, 2000. – S. 11.
23. Sawicka Jadwiga Wołyń poetycki w przestrzeni kresowej. – Warszawa, 1999.
24. Sawicka Jadwiga Złota wołyńska struna. O Łobodowskim w tygodniku «Wołyń». – «Kresy». – 1991. – № 6. – S. 54–58.
25. Sawicka Jadwiga Złota wołyńska struna. O Łobodowskim w tygodniku «Wołyń». – «Kresy». – 1991. – № 6. – S. 54–58.
26. Siryk Ludmiła Naznaczony Ukrainą. O twórczości Józefa Łobodowskiego. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2002.

27. Starost Mirosław Józef Łobodowski – poeta przełomu // *Myśl Polska*. – 1937. – № 1.
28. Staszenko Nadija Ukraina w życiu i twórczości Józefa Łobodowskiego // *Polska w literaturze ukraińskiej. Ukraina w literaturze polskiej*. – Piotrków Trybunalski, 2003. – S. 199–213.
29. Szypowska Irena. Zawsze gardziłem ciszą zasiedziałych mieszczan // *Poezja*. – № 6. – S. 15.
30. Szypowska Irena Józef Łobodowski // *Słowo Powszechne*. – 1990. – № 216. – S. 6 та ін.
31. Wyka Kazimierz Cierpkie pieniactwo poety // *Tygodnik Ilustrowany*. – 1936. – № 50.
32. Święch Jerzy Łobodowskiego godzina poezji // *Akcent*. – 1989. – № 1. – S. 48–53.
33. Zelenko K. Wspomnienie o Józefie Łobodowskim // *Józef Łobodowski rzecznik dialogu polsko-ukraińskiego*. – Pod redakcją Ludmiły Siryk i Jerzego Święcha. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2000. – S.152.
34. Zwilnian-Grabowski Tadeusz Herold Ukrainy. Szkice o Józefie Łobodowskim. – Szczecin : PRINT GROUP, 2007. – 230 s.

Кравченко С. И. Украина в публицистических и литературных произведениях Юзефа Лободовского: к историографии проблемы. В статье «Украина в публицистических и литературных произведениях Юзефа Лободовского: к историографии проблемы» проанализирована украинская и польская научная и критическая литература о жизни и творчестве польского писателя XX века Юзефа Лободовского, известного как поборника польско-украинского согласия. Рассматривается три этапа осмысления его творческого наследия : 30-е годы XX в. – появление первых произведений и их критических оценок; эмиграционный период (1940-1988 гг.) и третий этап – 1990-е годы и начало XXI века. Автор обращает внимание на главные работы и важнейшие оценки ученых, раскрывающие черты неординарной личности, сущность мировоззрения и творчества, особенности писательского стиля.

Ключевые слова: украинско-польские отношения, литературное и публицистическое творчество, тема Украины, воспоминания.

Kravchenko S. I. Ukraine in Publicism and Literary Creation Josef Lobodovski: to Historiography of Problem. The article «Ukraine in publicism and literary creation Josef Lobodovski: to historiography of problem» analyses Ukrainian and Polish scientific and critical literature about life and creation of polish writer of XX century Josef Lobodovski, who was like a speaker of polish-ukrainian understanding. It examines tree stages of comprehension of his creative inheritance: 30 years XX century – appearance the first works and their critical estimations; emigrant period (1940–1988 years) and the third stage – 1990 years and beginning XXI century. The author pays attention on key works and most important opinions of scientists, which exposes lines eccentric personality, essence of world view and creation, features of writer’s style.

Keywords: ukrainian-polish relations, literary and publicism creation, the theme of Ukraine, flashbacks.

Адреса для листування: grelya64@ukr.net